

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vankeuslain, tutkintavankeuslain ja puolustustilalain 9 §:n muuttamisesta

Vankiterveydenhuollon yksikkö (VTH) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto otsikossa mainitusta hallituksen esityksestä. VTH vastaa vankien terveyden- ja sairaanhoidosta sekä lääketieteellisestä kuntoutuksesta ns. normaalisuusperiaatteen mukaisesti. Palvelut tulee tarjota samantasoisesti kuin muussakin julkisessa terveydenhuollossa. Palveluiden määrään ja laatuun vaikuttavat vankien määrä ja heidän terveydentilansa. Esitetyt lakimuutokset koskevat vain rajallisesti VTH:ta, ja liittyvät lähinnä varmuusvankeuteen sekä tiettyihin rajoitustoimenpiteisiin (sitominen).

Esityksen mukaan vankiterveydenhuollon yksikölle ilmoitettaisiin varmuusosastosijoituksesta. Ilmoituksen saatuaan Vankiterveydenhuollon yksikön henkilöstö päättäisi oman asiantuntemuksensa perusteella siitä, kuinka vangin terveydentilan arviointi käytännössä toteutetaan varmuusosastosijoituksen aikana. Varmuusosastosijoituksen pitkittyessä säännönmukaisen seurannan merkityksen voidaan arvioida korostuvan. Käytännössä jo nykyisin Riihimäen vankilassa sijaitsevan poliklinikan käytäntönä on, että varmuusosastolle sijoitetun vangin terveydentila tarkastetaan samana tai seuraavana päivänä.

Esityksellä mahdollistettaisiin tutkintavangin sijoittaminen varmuusosastolle. Tutkintavankeuden aikana psyykkinen kuormitus usein lisääntyy. Esimerkiksi itsemurhariski on korkeimmillaan vankeusajan alussa. Terveydentilan tarkastamisen, arvioinnin ja seurannan merkitys voi siten korostua erityisesti varmuusosastolle sijoitettujen tutkintavankien kohdalla.

Vangin psyykkisen kuormituksen huomioiminen sekä riittävä terveydenhuollon seuranta ovat tärkeä osa varmuusvankeusajan tukitoimia. Tässä tehtävässä vankiterveydenhuollon rooli on merkittävä. Käytännössä nykyisiä tukitoimia pystytään järjestämään olemassa olevin resurssein, mutta mikäli varmuusvankeja tulee yhä lisääntyvästi tai jaksot pitenevät, tulee tämä huomioida myös vankiterveydenhuollon resursoinnissa. Tämä tulisi huomioida myös kohdassa 5.3 Vaikutukset viranomaisiin.

Vangin ja tutkintavangin sitomiseen liittyviin kohtiin on lisätty kiellot sitomisesta synnytyksen käynnistyttyä, synnytyksen aikana taivälittömästi synnytyksen jälkeen. Nämä ovat kansainvälisen normiston lisäksi myös terveydenhuollon näkökulmasta erittäin tärkeät ja välttämättömät täsmennykset nykyiseen lainsäädäntöön verrattuna. Kuten varmuusvankeuden yhteydessä myös sitomisiin liittyvissä määräyksissä on tärkeä korostaa terveydenhuollon roolia tilanteen seurannassa ja arvioinnissa.

Vankiterveydenhuollon yksiköllä on perustuslain osoittama velvollisuus turvata jokaiselle potilaalle riittävät terveysterveyst palvelut sekä edistää väestön terveyttä.